

ВІКТИМНІСТЬ ІНТЕРНЕТ-КОРИСТУВАЧІВ

Ключові слова: віктимність, віктимна поведінка, соціальні мережі, Інтернет, профілактика
Keywords: victim, victim behavior, social networks, Internet, prevention.

Анотація: Розглянута проблема віктимності користувачів Інтернет – мережі. Встановлені причини такої поведінки, кола осіб, які стають жертвами злочинів в мережі Інтернет. Запропоновані заходи зниження віктимності населення від розглянутої категорії злочинів.

Abstract : There is considering of problem victimization of people in the sphere of Internet crimes. Installate a behavioral reasons of people, which became a victims of crimes in Internet. There are proposition of measures to reduce victimization of the population from this category of crimes.

На сьогодні Інтернет являє собою невід’ємну частину життя сучасної людини. Враховуючи такі тенденції кількість користувачів Інтернет – мережі безперервно зростає, при чому кожного року «приріст» збільшується вдвічі.

Злочинне суспільство активно використовує ці обставини для досягнення своєї злочинної мети – екстремістської, корисливої та інших. При цьому центральною проблемою є зависока віктимність користувачів Інтернет – мережі.

Необхідно зазначити, що віктимність – це уразливість членів суспільства перед злочинними посяганнями за певних ситуацій [1, с.8].

Радянський науковець Л. В. Франк визначав віктимність як індивідуальну здатність тих чи інших осіб стати потерпілими або, іншими словами, нездатність уникнути злочинного посягання, протистояти йому там, де об’єктивно це було можливо [2, с.8].

Виходячи із запропонованих понять досить важко сказати, чи можливо для нашого суспільства на сьогодні об’єктивно протистояти посяганням у мережі Інтернет.

Серед причин віктимності в мережі Інтернет можна назвати такі, як: низький рівень поінформованості стосовно зазначеної способів вчинення кіберзлочинів, не використання антивірусних програм, користування неліцензійного програмного забезпечення, однотипних паролів, засобів захисту та попередження таких злочинів, довірливість та наївність, недостатність рівень знань у сфері IT.

Однак, говорячи про використання Інтернет – мережі, слід зазначити, що достатня кількість людей стають жертвами не лише кіберзлочинів, а й низки інших, зокрема злочинів проти власності. Прикладом може слугувати поширена ситуація, коли жертви, які «живуть напоказ» виставляючи фото та відео в таких соціальних мережах як Instagram, Facebook, Twitter, при цьому повідомляючи про деякі обставини свого життя, власну геолокацію, які в подальшому стають предметами злочинних посягань або полегшують готування до злочину та його вчинення. Так,

написавши про продаж автомобіля або про довгоочікувану відпустку закордоном, люди рідко замислюються, що такого роду інформація може слугувати допомогою для злочинця в обранні часу та місця вчинення злочину. Отже, активне соціальне життя взагалі можна вважати віктимним та таким, що містить достатню кількість детермінантів злочинності.

Також серед проявів віктимної поведінки часто має місце підвищена довірливість користувачів. Беручи до уваги тенденцію зростання злочинів проти власності, зокрема шахрайства, неабиячої популярності набирає сайт компанії, що надає онлайн – майданчики для оголошень про продаж вживаних товарів – OLX. При купівлі товарів користувачі не перевіряючи та не встановлюючи достовірність особи продавця переводять на рахунки останніх грошові кошти, надають їм доступ до особистих даних (паспортних даних, банківських карт).

Крім того, під час реєстрації на будь-яких сайтах, в соціальних мережах, користувачі використовують однакові комбінації або всім відому інформацію для логінів та паролів, що значно полегшує зловмисникам подальше вчинення або використання для вчинення злочинів. Рідше, але все ж такі трапляються ситуації, коли користувачі в графі «Особисті дані» вказують забагато зайвої інформації, що також слугує підказками для зловмисників, що посягають в мережі Інтернет.

Продовжуючи полеміку стосовно віктимності користувачів Інтернет–мережі, врахувавши такі якості як зависокий рівень анонімності, трансцендентність, наявність внутрішньо-групової інформаційної стратифікації, можна зробити висновок, що Інтернет – середовище найбільш привабливе саме для молоді.

У наш час високих технологій сучасній людині важко уявити своє життя без засобів комунікації та виходу в мережу Інтернет. Однак, як зазначено раніше, кількість злочинів в цій сфері безупинно збільшується, різноманітність злочинних хитрощів зростає, технічні засоби результативно удосконалюються. Отже, в силу множинності причин, віктимність Інтернет – користувачів занадто висока, що тягне за собою гостру необхідність у її якійсій профілактиці.

Існує безліч підходів до визначення змісту та поняття віктимологічної профілактики. Однак, профілактика являє собою основний аспект в запобіганні злочинності в цій сфері. Профілактичні засоби повинні мати практичні та результативні якості. Виділяючи конкретні приклади запобіжних заходів зупинимо на таких: 1) соціальна реклама на національних радіохвилях, телебаченні, рекламних щитах; 2) електронна розсилка при реєстрації на сайтах та в соціальних мережах; 3) проведення тренінгів для школярів та студентів; 4) спеціальну ідентифікуючі заходи в банках та фінансових установах при оформленні та видачі банківських та кредитних карток; 5) висвітлення у національних новинах поширених видів злочинів із зазначенням способів їх вчинення.

При впровадженні таких профілактичних та запобіжних заходів необхідно враховувати умови вчинення таких злочинів, для досягнення результативних наслідків проведення зазначених заходів.

Підводячи підсумки, варто зазначити, що Інтернет міцно закріплений в нашому житті, і більшість людей активно використовують таке середовище у професійному та повсякденному житті, наражаючись на небезпеку шохвилин. Отже, для нормального використання соціально важливої мережі, в тому числі як основного засобу комунікації необхідно активно проводити профілактичні роботи по зниженню віктимності користувачів «Всесвітнього павутиння».

Список використаних джерел:

1. Головін Б. М. Віктимність як основна категорія віктимології / Б. М. Головін // Журнал східноєвропейського права. – 2015. - №20. – с. 6 – 13.

2. Франк Л. В. Потерпевше от преступления и проблемы советской виктимологии / Л. В. Франк. – Душанбе : Ирфон, 1977. – С. 3- 12.

УДК 343.9.01:005.44
ББК 67.61я431
3-68

Редакційна колегія:
проф. А. П. Гетьман,
проф. Б. М. Головкін,
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова,
канд. юрид. наук, ас. О. В. Таволжанський,
канд. юрид. наук, ас. Н. В. Сметаніна,
канд. юрид. наук, ас. К. Д. Кулик,
канд. юрид. наук, ас. О. О. Шуміло,
ст. лаб. К. С. Остапко

**Злочинність у глобалізованому світі : матеріали XVI Всеукр.
3-68 кримінол. конф. для студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Хар-
ків, 12 груд. 2017 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана і Б. М. Головкіна. –
Харків : Право, 2017. – 420 с.**

ISBN 978-966-937-307-6

ISBN 978-966-937-307-6

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2017
© Оформлення. Видавництво «Право», 2017

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

ЗЛОЧИННІСТЬ У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

Матеріали XVI Всеукраїнської кримінологічної
конференції для студентів, аспірантів та молодих вчених

(м. Харків, 12 грудня 2017 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина*

Харків
«Право»
2017